

PRATS I CAMPS

JORDI PLAY

Manifestacions d'Escola Valenciana i contra la llei Wert. A la dreta, el president del Govern balear, José Ramón Bauzá. Els obstacles a l'escolarització

El diagnòstic de Despuig continua vigent

Al debat del Renaixement que coneixem com la *questione della lingua*, Cristòfor Despuig, un cavaller tortosí vinculat amb València, hi aportava observacions força suggeridores, que avui continuen fent-nos llum. A banda de vindicar, per exemple, la “nació catalana” i la “pàtria” compartida per valencians, balears i catalunesos (“pàtria” i “nació”, és clar, sentides des de la percepció dels humanistes), no s'estava de constatar l'homogeneïtat idiomàtica que equilibra el conjunt de la catalanitat gràcies a la llengua pròpia, que Despuig anomena amb el terme explícit i únic de catalana. Ni tan sols se li passa per alt la condició de l'idioma com a marcador identitari, que ens diferencia dels castellans, posem per cas. Ara bé, per damunt d'unes tals consideracions, Despuig es revoltava contra l'aparició d'unes esquerdes que amenaçaven, ja a mitjan segle XVI, la consistència de la comunitat lingüística. En efecte, els principals senyors i cavallers havien començat a desertar de la llengua del país, i abraçaven el

El sociolingüista i filòleg Vicent Pitarch (UJI) creu que l'evolució de la política espanyola des del segle XVI fins ara evidencia que el model espanyol per a gestionar el fet plurinacional ha fracassat.

castellà, “tant y més que assí, allà en València”, de manera que “ya comença a passar la ralla aquest abús”.

L'abús ens podria abocar, d'acord amb els càlculs de Despuig, a ser esborrats del mapa –“per los castellans, conquistats”, segons ell–, una metàfora que en lectura actual significa sotmesos al regne d'Espanya. Bé que va detectar que la irrupció entre nosaltres del castellà es produïa en unes condicions polítiques absolutament distintes de les que envoltaven la presència del llatí, per exemple. Això és, el castellà penetrava ací amb una capacitat expansiva (empès pels avals de la Corona i l'enlluernament que exercia la noblesa castellana en la seua esplendor), una expansió que implicava el desplaça-

ment automàtic de la llengua del territori. I bé, heus ací el cavall de batalla de la catalanitat –la sort del país, pendent de la fortuna de l'idioma– esbossat amb traços esquemàtics però nítids pel cavaller tortosí, la qüestió que emergeix impetuosa al cap de quatre-cents cinquanta anys llargs.

Definitivament, un dels fonaments del sistema polític espanyol és el tret de predomini incontestable que atribueix a la seua llengua; si ho preferiu, la presència d'aquesta al costat de qualsevol altra de l'estat mai no pot ser en condicions d'harmonia ni d'equilibri sinó d'incompatibilitat i hegemonia, de manera que el sistema programa l'espanyol perquè desallotge les altres llengües dels espais soci-

en català són una estratègia que ve d'antic.

Despuig detectava risc de destrucció de la catalanitat en la castellanització de la noblesa

panyol (i valenciana, alto!) gose considerar feixisme lingüístic el compromís de la catalanitat amb la normalització lingüística, una conducta, en definitiva, homologable amb la pederàstia, segons l'insigne diputat.

El disseny d'aquest programa de persecució del català, un producte estel·lar de la fàbrica d'ideologia neoliberal espanyola FAES, es proposa instaurar arreu dels seus dominis i de manera definitiva l'espanyol com a llengua d'excel·lència i, si escau, d'exclusivitat. En aquesta direcció actuen els plans de privatització dels canals de televisió autonòmics així com del sistema educatiu. Ben mirat, és la croada espanyolitzadora contra l'escola pública, que la circumstància present identifica amb el ministre Wert i el seu avantprojecte de Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa; un panorama, en definitiva, que incita, sense remei, a la desobediència civil.

Per descomptat, aquesta situació palesa, d'una banda, l'hostilitat crònica que l'estat (naturalment, amb la complicitat dels sectors socials més addictes, d'ací i d'allà) exhibeix envers el català i, d'una altra, el fracàs del model espanyol per a gestionar la realitat plurinacional. Sens dubte, unes altres opcions polítiques alternatives a l'actual han de ser possibles.

Mentrestant, enfront de la política estatal, oberta i sincronitzada, que té com a objectiu invalidar els nostres drets lingüístics i desestabilitzar els avanços assolits en el món de l'ensenyament, convé que anem per feina. No podem perdre de vista que la fórmula immediata de posar dic al model d'immersió lingüística –en definitiva, de tancar les portes a la normalització– ha estat articulada, en termes insidiosos, sobre el dret que els nostres escolars tenen a aprendre una tercera llengua. En aquest sentit, i enfront del

parany que representa la proposta oficial del model educatiu trilingüe (que comparteixen les polítiques oficials a Galícia, les Balears i el País Valencià), Escola Valenciana treballa en un pla formidable de docència multilingüe, el qual es fonamenta, per descomptat, sobre l'eix de la llengua nacional com a eina vertebradora de la tasca educativa, en l'horitzó que l'escola contribueix a una progressiva cohesió social, especialment peremptòria en la nostra conjuntura de globalització. En aquesta línia Escola Valenciana compta amb el suport, quant a recerca i assessorament, de les Unitats per a l'Educació Multilingüe que han estat creades a les Universitats d'Alacant, Jaume I i València.

Siga com siga, “contra la llengua mai no es té raó”, que proclamava Enric Navarro Borràs. I bé que ho confirmen les formidables concentracions de reivindicació lingüística que, en aquesta primavera i dins la trajectòria admirable de fa més de vint-i-cinc anys, solquen la geografia del País Valencià, convocades per Escola Valenciana, així com l'embranchada que ha pres la flamant plataforma, d'iniciativa mallorquina, Enllaçats per la llengua, i, en definitiva, el pla de mobilitzacions que encapçalen els sindicats i diverses plataformes cíviques contra la política educativa i assistencial en general que duu a terme el govern del Regne d'Espanya.

Fa més de quatre-cents cinquanta anys, Cristòfor Despuig detectava en la castellanització de la noblesa un risc alarmant de destrucció de la catalanitat. Aquells sectors socials d'aculturació s'han eixamplat, sens dubte, i generalment s'identifiquen, amb més o menys convicció, amb la proposta de la nació espanyola dels nostres dies. Mentrestant, els temps moderns ens han ensenyat que Espanya no comprèn que hi pugui haver compatibilitat estricta de la seua pròpia llengua amb cap altra més del territori estatal i ens han confirmat que, en definitiva, el model espanyol per a gestionar la realitat plurinacional ha esdevingut un fracàs. Heus ací incògnites crucials que hauríem d'aclarir en un futur immediat. Els valencians també.

Vicent Pitarch, IEC

als que ocupen. Per si algú encara en podia tenir dubtes n'hi haurà prou que pare atenció a la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut de Catalunya, la qual obri una nova era en el panorama polític, precisament marcada per la dubtosa legitimitat democràtica que ofereixen les institucions estatals.

I dins aquest marc polític encaixen episodis com ara la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que qüestiona la immersió lingüística a l'escola, la nova llei de la funció pública de les Illes Balears, de l'inefable Bauzá i, en general, les maniobres del govern valencià adreçades a desactivar definitivament la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Detalls com l'obsessió per reintroduir topònims espuris –cas de *Mahón* o *Calpe*– dins el pla de fer ressuscitar el fantasma de la fragmentació del sistema lingüístic (“Ojalá logren pervivir independientes” el “menorquí”, l’“eivissenc” i el “formenterí”, declarava fa poc un mallorquí des d'un diari espanyol de les Balears), etcètera, integren l'estratègia de desprestigiar la llengua catalana, mitjançant unes tàctiques que ens retrotrauen al *modus operandi* franquista. No ha d'estranyar, doncs, que una veu del Parlament es-